

@Research_sporka

David Navrátil, Tereza Hrtúsová, Radek Novák, Jiří Polanský

Scénáře Brexitu: rizika a příležitosti pro ekonomiku ČR

Čas odchodu Spojeného království z Evropské unie se nezadržitelně blíží a dohoda o vystoupení ještě stále není uzavřena. Premiérku Mayovou a celé Spojené království nyní čeká jeden z nejdůležitějších milníků v celém procesu brexitu – hlasování o vyjednané dohodě o vystoupení v britském parlamentu.

V tuto chvíli nelze jednoznačně říci, který ze scénářů nastane, a tak jsou na stole v zásadě tři možné varianty. Pokud by dohoda byla v parlamentu schválena, Spojené království by se vydalo cestou „měkkého“ brexitu, kdy by po dobu přechodného období, které může trvat až do roku 2022, prakticky zůstalo členem EU, ale nemělo pravomoci o ničem rozhodovat. V tomto časovém úseku by byly ujednány budoucí vazby mezi UK a EU.

Na základě dosavadních informací a také výsledků průzkumů veřejného mínění v britské společnosti se však o něco pravděpodobnější variantou jeví nesouhlas britského parlamentu s navrženou dohodou. Proti jsou opoziční labouristé, liberální demokraté, skotští nacionalisté, severoirští unionisté i část vládní konzervativní strany. Podpory se dohodě premiérky Mayové nedostává ani ze strany veřejnosti. Možností, které mohou nastat v případě nesouhlasu britského parlamentu s dohodou, je několik. Parlament by mohl o dohodě hlasovat ještě jednou, po zapracování „připomínek“. Ozývají se také hlasy pro uspořádání nového referenda, to by však také pravděpodobně nezískalo dostatečnou podporu. Po nesouhlasu britského parlamentu tedy bude mít UK nakročeno k „tvrdému“ brexitu, kdy by dnem 29. března 2019 přestalo být členem EU. Evropská komise vyzvala členské státy, aby na tuto variantu byly připraveny. V případě „tvrdého“ brexitu by došlo ke komplikacím v řadě oblastí. Nejcitelnější by byl vzájemný obchod, kdy by se na UK začala vztahovat cla a netarifní překážky, na hranicích by vznikaly kolony, došlo by také k oslabení libry a občané EU žijící v UK by se ocitli v nejistotě. Alternativní a v případě „tvrdého“ brexitu pravděpodobnou další cestou, kterou by se Spojené království vydalo, je návrat k Evropskému sdružení volného obchodu. Z něj vystoupilo v roce 1973, kdy se stalo členem EU. Třetí teoretickou možností je varianta, že by k žádnému brexitu nedošlo. Dle prohlášení generálního advokáta Soudního dvora EU může vzít Spojené království aktivaci čl. 50 zpět kdykoliv v průběhu období vyjednávání, a to bez souhlasu ostatních členských zemí EU. Rovněž také v případě, že britský parlament bude 11. prosince hlasovat proti dohodě. To však považujeme za pro Spojené království politicky neúnosný krok, jehož šance jsou nyní nízké.

Ať už si Spojené království vybere jakoukoliv z cest, jeho odchod poznamená nejen vzájemný obchod, občany či finanční trhy, ale také rozpočet Unie a celý chod evropských institucí. Hlas Spojeného království bude scházet při přijímání evropské legislativy zemím, které stojí mimo eurozónu. Díky vysokému počtu obyvatel způsobí odchod Spojeného království posílení role jiných velkých zemí. Výrazné posílení se dá očekávat v případě Polska a Německa.

V rozpočtu EU bude bez Spojeného království scházet zhruba 13 miliard eur ročně (8 % alokace stávajícího finančního rámce). S tímto výpadkem již nový návrh rozpočtu pro období 2021-2027 počítá. Evropská komise chce v budoucnu vynaložit více prostředků na nové výzvy a pouze úsporami a realokací výpadek příspěvku UK nevyřeší. Kromě nových zdrojů rozpočtu tedy bylo navrženo zvýšení příspěvku členských států do rozpočtu EU ze současného 1 % HND na 1,1 % HND.

Odchod UK má také statistický vliv pro výpočet ekonomické vyspělosti regionů EU, dle kterého se pak odvíjejí prostředky proudící do regionů v rámci kohezní politiky. V případě ČR se jedná o „polepšení“ o 1 p. b.

Jedním z nejzásadnějších dopadů brexitu jsou důsledky pro občany, jak britské v EU, tak unijní v UK. V případě „měkkého“ brexitu by po dobu přechodného období k žádným změnám nedošlo. Po jeho uplynutí bude potřeba v UK žádat o povolení k pobytu. Pokud by nastal „tvrdý“ brexit, občanům z EU žijícím v UK budou pravděpodobně udělena dočasná povolení. Poté by buď bylo ujednáno nějaké přechodné období, nebo by – v horším případě – pro UK občany v EU a EU občany v UK začala platit pravidla pro občany třetích zemí.

Brexit timeline (podzim 2018):

20. listopad 2018		Dle některých spekulací se tento den mělo hlasovat o nedůvěře premiérce Therese May, o které se snaží její odpůrci z řad Konzervativní strany. Neměli však potřebný počet hlasů k vyvolání takového hlasování (požádat by muselo celkem 48 poslanců).
25. listopad 2018		Mimořádný summit EU, na kterém došlo ke schválení dohody o vystoupení, tak i společného prohlášení o budoucích vztazích. Dohoda byla podpořena všemi představiteli členských zemí EU.
4. prosinec 2018		Vyjádření generální advokáta Soudního dvora EU: UK může zrušit aktivaci čl. 50 bez souhlasu ostatních zemí EU. Rozhodnutí vystoupit z EU může UK v průběhu období vyjednávání vzít zpět kdykoliv, pokud je myšleno v dobré víře. Také v případě, že britský parlament dohodu neschválí.
11. prosinec 2018		Dohoda o vystoupení a prohlášení o budoucích vztazích budou předloženy k hlasování britskému parlamentu. Hlasování je na cestě k brexitu s dohodou největší překážkou, řada britských poslanců se vyjádřila, že návrh nepodpoří.
Leden-únor 2019		Pokud britský parlament dohodu podpoří, bude vládou předložena nová legislativa. Ta bude obsahovat ustanovení o nejpálčivějších problémech brexitu jako jsou práva občanů či finanční vypořádání.
do 29. března 2019		Dohoda musí být schválena také Evropským parlamentem a následně znovu v rámci Evropské rady
29. března 2019		Den „B“ – UK přestane být členem EU. Pokud se podaří dosáhnout dohody, nebude brexit znamenat tak chaotické změny v každodenním životě britských občanů, jako v případě „tvrdého“ brexitu.
do konce roku 2020		Přechodné období, pokud bude uzavřena dohoda o vystoupení.

Zdroj: vlastní zpracování

Dopady jednotlivých scénářů brexitu

Co nastane v případě měkkého a co v případě tvrdého brexitu?

Souhlas s dohodou o vystoupení, „soft“ brexit	Odchod bez dohody, „hard“ brexit
- Vystoupení z EU k 29. březnu 2019	- Kontroly na hranicích dle pravidel WTO – kolony na silnicích či v přístavech
- Přechodné období do roku 2020 s možností jeho prodloužení o jeden až dva roky	- Zavedení cel a netarifní překážky
- Nemožnost hlasovat o evropských zákonech ale povinnost se jimi po přechodné období řídit	- Oslabení libry
- Zachování práv občanů EU, kteří žijí na území UK a Britů žijících v EU	- Komplikace ve vzájemném obchodě, dlouhé uznávání technických norem
- UK zaplatí EU zhruba 40 miliard liber	- Zastavení leteckého provozu mezi EU a UK (vůle dojednat opatření, aby letový provoz v případě tvrdého Brexitu nebyl narušen)
- Omezení volného pohybu občanů z EU po uplynutí přechodného období	- Obrovská nejistota pro občany EU žijící v UK a pro Brity žijící v zemích EU
- Irská pojistka aneb jak zabránit vzniku pevné hranice: pokud by EU s UK neuzavřely dohodu o volném obchodu do konce roku 2020, vznikl by společný celní prostor EU s UK a pro Severní Irsko by platila některá pravidla jednotného trhu EU – nemohlo by tak uzavírat samostatně obchodní dohody a řídilo by se pravidly EU, i když by o nich nemohlo hlasovat	
Britská ekonomika	
- Dopad omezený, v závislosti na délce přechodných období: +/- 1 % do HDP	- Pokles HDP o 4 až 8 % (podobný propad jako během globální finanční krize)
- Pokles britských vývozů o 2 %	- Pokles britských vývozů o 16 % (1/5 efekt dovozních tarifů a 4/5 efekt netarifních bariér)
- Pokles dovozů do UK o +/- 2 %	- Pokles dovozů do UK 5-20 %

V případě nesouhlasu britského parlamentu s dohodou premiérky Mayové by Spojené království mělo možnost navázat s Evropskou unií vztahy na základě některých z níže uvedených obchodních modelů.

Alternativní modely vztahů v případě, že britský parlament dohodu neschválí

		Přístup na jednotný trh se zbožím a službami									
		Vliv na právo EU	Volný obchod	Celní unie a vnější obchod	Rovné podmínky pro podnikání	„Ever closer union“	Právo a vnitřní věci	Volný pohyb osob	Schengen	Příspěvek do rozpočtu EU	Členství v eurozóně
VB v EU		plný	plný	plný	plný	žádný	žádný	plný	žádný	žádný	žádný
Standardní člen v EU		plný	plný	plný	plný	žádný	žádný	plný	žádný	žádný	žádný
Norsko		žádný	částečný / dobrovolný / spec. podmínky	žádný	částečný / dobrovolný / spec. podmínky	žádný	částečný / dobrovolný / spec. podmínky	plný	žádný	žádný	žádný
Bil. smlouvy	Švýcarsko	žádný	částečný / dobrovolný / spec. podmínky	žádný	částečný / dobrovolný / spec. podmínky	žádný	částečný / dobrovolný / spec. podmínky	plný	žádný	žádný	žádný
	Kanada	žádný	částečný / dobrovolný / spec. podmínky	žádný	částečný / dobrovolný / spec. podmínky	žádný	částečný / dobrovolný / spec. podmínky	žádný	žádný	žádný	žádný
	Turecko	žádný	částečný / dobrovolný / spec. podmínky	žádný	částečný / dobrovolný / spec. podmínky	žádný	částečný / dobrovolný / spec. podmínky	žádný	žádný	žádný	žádný
Členství ve WTO		žádný	žádný	žádný	žádný	žádný	žádný	žádný	žádný	žádný	žádný

plný   žádný   částečný / dobrovolný / spec. podmínky

Zdroj: Alternatives to membership: possible models for the United Kingdom outside the European Union

Ekonomický dopad brexitu na ČR

Celkové české vývozy do UK

Česká ekonomika vyváží přímo do Velké Británie zboží v hodnotě 210 mld. CZK. To představuje cca 5 % veškerých českých vývozu, respektive 4 % HDP. UK je tak naším 5. největším obchodním partnerem. Nejvíce vyvážíme výrobky automobilového průmyslu (66 mld.), na druhém místě s odstupem jsou kancelářské stroje (20 mld.).

Do UK míří přímo 5 % veškerých vývozu. Nicméně jsou odvětví, která mají vyšší koncentraci vývozu do UK. Například přímý vývoz fotografických přístrojů do UK představuje 62 % celkových vývozu fotografických přístrojů z ČR. V případě niklu to je 54 %, cukrovinek 25 %, hudebních nástrojů 13 % a obuvi 12 %. Pokud vezmeme výrobu, kde přímé vývozy do UK přesahují 10 % celkových vývozu, tak se dostaneme na 83 mld. CZK. A to díky vývozům hotových osobních aut, které jsou v UK populární, a jejichž vývozy dosahují 49 mld. CZK.

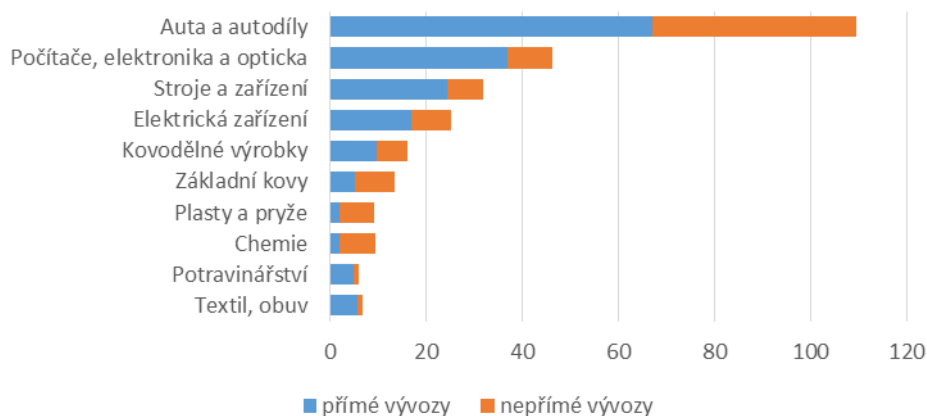
Skupiny výrobků s nejvyšší koncentrací vývozu do UK (úroveň členění SITC3)

Druhy vývozu (úroveň SITC3)	Přímé vývozy do UK v mld. CZK	% celkových vývozu dané skupiny
Fotografické přístroje	0.3	62%
Nikl	0.1	54%
Cukrovinky	1.1	25%
Stříbro a platina	0.6	22%
Audio a video přístroje	0.4	14%
Hudební nástroje	6.0	13%
Obuv	3.1	12%
TV, monitory a projekory	6.4	12%
Rozhlasové přijímače	1.3	12%
Stroje a neelektrické motory	1.8	12%
Výrobky z obilnin	1.7	12%
Kovové konstrukce ke skladování a přepravě	1.7	11%
Parní turbíny	0.5	11%
Pístové motory	4.3	11%
Osobní automobily	49.8	10%
Roury a trubky	2.3	10%
Díly ke kancelářským strojům	1.7	10%

Nicméně přímé vývozy neukazují celkovou vazbu českých vývozu na britskou ekonomiku. Cela řada vývozu do jiných zemí slouží jako vstupy pro vývozy do UK. Například část autodílů je vyvážena do Německa nebo Slovenska, kde jsou „přidány“ při výrobě aut, které jsou následně vyvezeny do UK. Takové vývozy sice přímo nemíří do UK, ale nepřímo jde de facto o vývozy do UK, respektive o vývozy závislé na poptávce v UK. Naše analýza ukazuje, že přes další hlavní české obchodní partnery „proudí“ do Británie zboží za v hodnotě cca 120 mld. CZK.

Celkové vývozy do UK, tedy přímé a nepřímé, tak představují cca 330 mld. CZK (za rok 2017). To představuje 8 % celkových vývozu a 7 % HDP ČR. Obrázek níže ukazuje deset průmyslových odvětví, které jsou nejvíce navázány na vývozy do UK. Například vývozy aut a autodílů: oficiální statistiky ukazují, že přímo do UK vyvážíme zboží v hodnotě 67 mld. CZK, ale po přidání 43 mld. nepřímých vývozu se celkové vývozy vyšplhají na 110 mld. CZK.

10 největších vývozců do UK (přímé a nepřímé vývozy, mld. CZK, 2017)

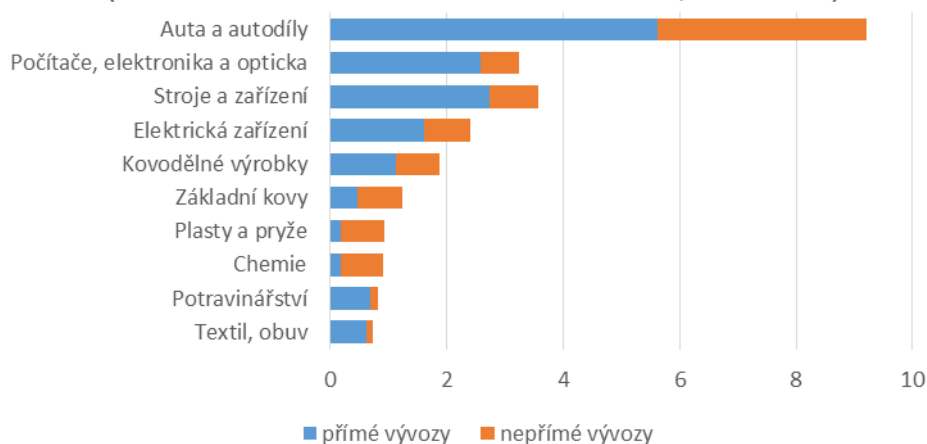

Vývozy z ČR do UK		
	% celkových vývozců	% HDP
přímé	5%	4%
nepřímé	3%	2%
Celkem	8%	7%

Dopad brexitu na českou ekonomiku

Takže víme, jaká je skutečná expozice českých vývozců na UK. Než začneme počítat dopad poklesu poptávky v UK v důsledku Brexitu na českou ekonomiku, tak ještě musíme spočítat jednu sadu parametrů. A tou je dovozní náročnost našich vývozců. Dovozní náročnost nám říká, jaké procento výrobků musíme dovézt, abychom mohli vyvézt jednotku exportu. To zní složitě, ale můžeme použít příklad výroby cukrovinek. Jendou z důležitých ingrediencí je vanilkový cukr. 80 % světové produkce pochází s Madagaskaru, takže nám nezbývá, než ho dovézt, pokud chceme vyrábět a vyvážet cukrovinky, v jejichž receptuře je vanilkový cukr. Čím vyšší dovozní náročnost má daný produkt, tím větší část jeho hodnoty nebyla vlastně vytvořena na našem území. Průměrná dovozní náročnost za celou českou ekonomiku se pohybuje okolo 46 %. Avšak například dovozní náročnost automobilového průmyslu je 57 %. To znamená, že „pouze“ 43 % z hodnoty celkového vývozu automobilového průmyslu jde na vrub české ekonomice (HDP je sníženo o dovozy). V případě výroby počítačů, elektronických a optických přístrojů je dovozní náročnost dokonce 62 %. Takto vysoká dovozní náročnost může evokovat montovnu. Na druhé straně je například potravinářský průmysl s dovozní náročností 30 %. Čím vyšší dovozní náročnost, tím nižší je skutečný dopad poklesu zahraniční poptávky na českou ekonomiku.

Čistý efekt poklesu vývozu do UK o 20%
(očištěno o dovozní náročnost odvětví, mld. CZK)

Teď už tedy můžeme spočítat čistý efekt poklesu vývozu do UK. V případě velmi tvrdého brexitu, by mohly poklesnout vývozy z ČR do UK o 20 %. Naše výpočty ukazují, že čisté vývozy by poklesly o 30 mld. CZK. Toto samotné snížení vývozu do UK by snížilo HDP české ekonomiky o 0,6 procentního bodu. Celkový dopad by pozitivně mohla ovlivnit schopnost najít jiné odbytiště, a naopak negativně opatrnost při investicích a pokles důvěry. Samotné investice by poklesly už jen kvůli nevyužitým kapacitám. Pokud budeme předpokládat, že investice nefinančních podniků by poklesly o 6 %, tak s cca 50% dovozní náročností by HDP bylo nižší o dalších 0,5 %.

Celkově tak můžeme říci, že při tomto velmi tvrdém brexitu, kdy by poklesly vývozy do UK o 20 %, tak by došlo ke snížení českého HDP o 1,1 %. Takový pokles by byl znamenal pokles zaměstnanosti o zhruba 40 tisíc pracovníků.

Pokud by dopady tvrdého brexitu byly zmírněny například přechodnými dohodami nebo smlouvami a pokles vývozu by dosáhl 5 %, potom by negativní dopad na českou ekonomiku byl zmírněn na -0,3 % a pokles zaměstnanosti na 10 tisíc lidí.

Dopad poklesu o vývozu do UK o 20 % na HDP ČR		
	% celkových vývozu	% HDP
přímé	-4%	-0.4%
nepřímé	-2%	-0.2%
Celkem vývozy	-6%	-0.6%
Dopad na investice podniků		-0.5%
Celkový dopad na HDP		-1.1%
Dopad poklesu o vývozu do UK o 5 % na HDP ČR		
	% celkových vývozu	% HDP
přímé	-1.0%	-0.1%
nepřímé	-0.6%	-0.1%
Celkem vývozy	-1.6%	-0.2%
Dopad na investice podniků		-0.1%
Celkový dopad na HDP		-0.3%

Instituce EU bez Spojeného království

Ať už bude nakonec realizován odchod Spojeného království s dohodou či bez ní, nepřítomnost UK v Evropské unii a jejich institucích dopadne nejen na rozpočet EU, ale také na celý proces hlasování a přijímání legislativy.

Změna vyjednávací pozice v Radě EU po odchodu UK

V Radě EU, která je spolu s Evropským parlamentem hlavním rozhodovacím orgánem, se scházejí ministři vlád členských zemí EU dle toho, jakou oblast projednávají. V současnosti se u většiny rozhodnutí hlasuje nejčastěji tzv. kvalifikovanou většinou. Lisabonskou smlouvou došlo k rozšíření oblastí, ve kterých se tímto způsobem hlasuje.

Při hlasování se využívá postup „dvojitě většiny“, dle kterého musejí být splněny dvě podmínky:

- *pro návrh musí hlasovat 55 % členských států (nyní 16 z 28);*
- *návrh musí být podpořen tolika členskými státy, které dohromady zastupují nejméně 65 % z celkového počtu obyvatel.*

V některých oblastech jako například přijímání rozpočtu EU, harmonizaci daní či zahraniční a bezpečnostní politiky však je vyžadována jednomyslnost.

Vzhledem k velikosti (procentuálnímu zastoupení populace) UK jeho odchod z EU hlasování výrazně ovlivní¹ – zejména s ohledem na pozici malých členských států.

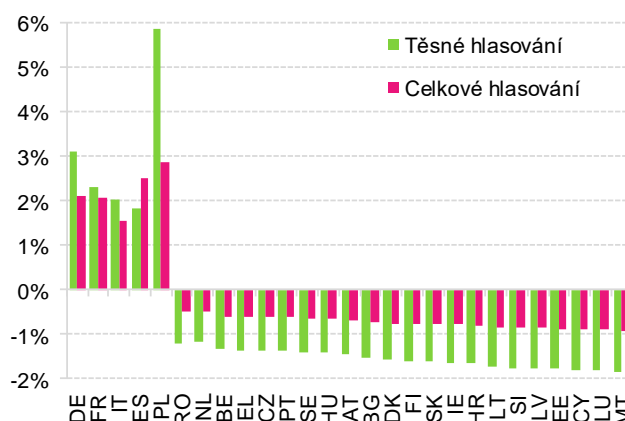
Díky vysoké populaci UK způsobí jeho odchod posílení ostatních velkých hráčů. Významně by po brexitu měla narůst pozice Polska. Efekt je výrazně silnější v situaci těsné většiny. Posílení velkých států je logicky vykoupeno oslabením těch malých.

Stejně by tomu bylo v případě dosažení hlasů potřebných pro získání blokační menšiny. Pokud některý ze členů s výsledky nesouhlasí – pro blokaci jsou potřeba minimálně 4 členské státy, které reprezentují 35 % obyvatelstva.

Navíc vezmeme-li v úvahu, že již nyní členské eurozóny splňují kritéria většiny (19 států, 66,6 % obyvatelstva EU) a prakticky tak mohou přijímat legislativu, která jim vyhovuje, bude na místě zmírnění kritérií potřebných k dosažení blokační menšiny.

Odchodem UK dojde k výraznému posílení role Německa. Potvrzují to i výsledky simulace – díky populační převaze Německa se podíl čtyřčlenných koalic, které postačí k blokování návrhu, s Německou účastí zvýší z dřívějších 72 % na více než 86 %. Jinými slovy – blokovat hlasování bez účasti Německa bude v budoucnu výrazně složitější, než tomu bylo doteď. Dá se proto očekávat, že se objeví tlaky na změnu systému hlasování. Tlak na změnu rozhodovacích procesů by měl racionální jádro.

Změna vyjednávací pozice v kvalifikované většině

Zdroj: vlastní kalkulace; podíl na vítězných koalicích po Brexitu - podíl na vítězných kombinacích před ním; státy seřazeny dle populace; kalkulaci zpracoval Vít Macháček, [CERGE-EI](#)

¹ Pomocí jednoduché simulace byly nalezeny všechny kombinace hlasování, ve kterých jsou splněny obě podmínky kvalifikované většiny. Analýza hledala odpověď na jednoduchou otázku: Jak často se jednotlivé státy vyskytují ve „vítězných koalicích“? Sleduje 2 roviny – situaci těsného hlasování, kdy pro návrh hlasuje 16 členských států před britským odchodem, respektive 15 členských států po něm. Situace analyzující celkové hlasování, pak předchodzí situaci zobecňuje na všechny situace, kdy návrh prochází. Výsledky se nedají interpretovat absolutně, protože nezohledňují institucionální i jiné rozdíly mezi státy. Podíváme-li se však na výsledky v relativním srovnání před a po odchodu Velké Británie, dostaneme představu o tom, jak se usnadní či zkomplikuje pozice jednotlivých států při hledání potenciálních partnerů.

Z dat o hlasování v Radě EU vyplývá, že je to právě UK, které nejčastěji hlasuje proti přijímané legislativě. Vybízí se zde tedy otázka, zda se po odchodu UK z EU hlasování nezeffektivní.

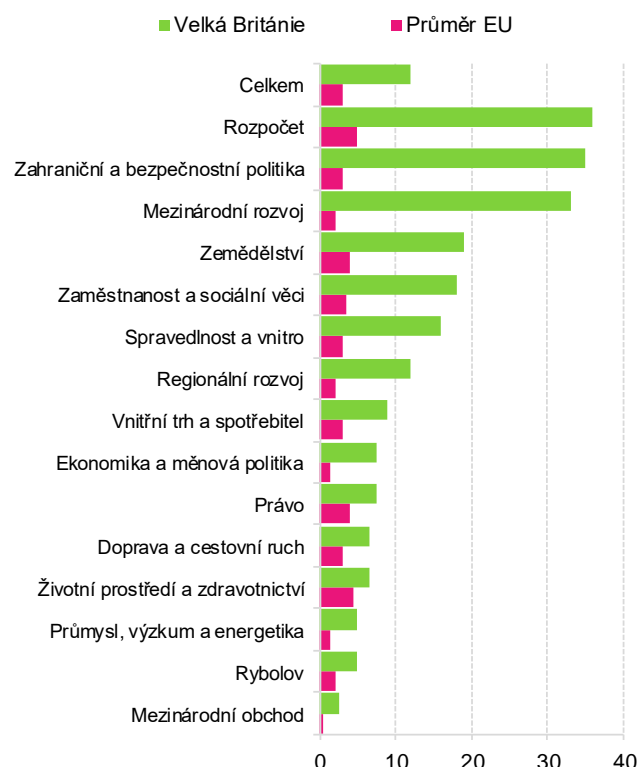
Podobný trend však mají země jako Švédsko, Nizozemsko a Dánsko – můžeme tedy očekávat, že pokud by návrh (z důvodu svého nečlenství v EU) nemohlo blokovat UK, učinily by tak právě tyto země.

A ve kterých oblastech je UK v rozporu s ostatními nejvíce? Nejčastěji se jedná o oblast rozpočtu EU, zahraniční a bezpečnostní politiky a mezinárodní rozvojové pomoci.

Posílení hlasu Eurozóny

Mnoho zásadních rozhodnutí spojených s hospodářskými otázkami (ať už jde o otázku řešení dluhové krize na jihu Evropy, regulace finančních trhů či Bankovní unie) se z velké části odehrává v rámci Eurozóny. Odchodem největšího členského stojícího mimo eurozónu se již tak poměrně silná pozice eurozóny ještě zvýší. Zatímco v současnosti členské státy Eurozóny vytvářejí přes 70 % HDP EU, po odchodu UK se tento podíl výrazně zvýší na 86 % HDP. Mimo eurozónu zůstane Polsko, Rumunsko, Česká republika, Švédsko, Maďarsko, Bulharsko, Dánsko a Chorvatsko. Již nyní eurozóna s přehledem splňuje podmínky kvalifikované většiny. Proto, aby si prosadila, co potřebuje, může hlasovat 19 zemí, které dohromady mají 67 % evropské populace.

Četnost hlasování Velké Británie proti většině (%)

Zdroj: London School of Economics and Political Science

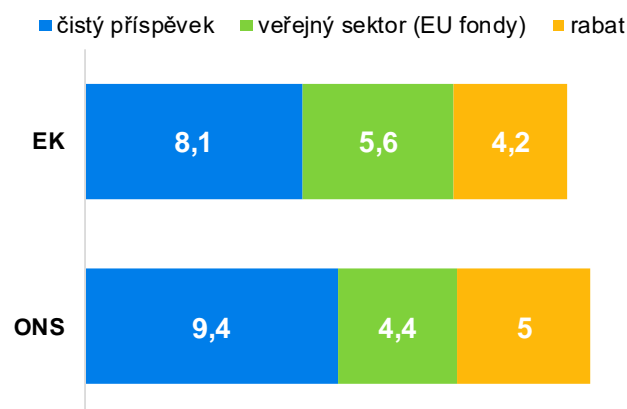
Rozpočet EU bez Spojeného království

Výpadek v rozpočtu EU: 13 miliard eur ročně

Odchod Spojeného království z EU, jakožto čistého plátce, způsobí výpadek ve výši zhruba 13 miliard eur ročně, což je s ohledem na výši stávajícího víceletého finančního rámce zhruba 8 %.

Dle údajů National Office for Statistics činil hrubý příspěvek UK do rozpočtu EU v roce 2016 celkem 18,9 miliard liber (21,4 miliard eur). Tato částka však nebyla ve skutečnosti převedena, protože se nejdříve uplatňuje tzv. rabat. Sleva v roce 2016 činila 5 miliard liber (5,6 miliard eur). Z 13,9 miliard liber se 4,4 miliardy liber vrátily do veřejného sektoru Spojeného království skrze fondy EU. Čistý příspěvek UK do EU činil v roce 2016 celkem 9,4 miliard liber. Údaje však neoddelují samostatné přímé finanční toky z EU do soukromého sektoru UK, a proto se údaje úřadu liší od těch, které udává Evropská komise. Ta uvádí průměrný čistý příspěvek UK do rozpočtu EU ve výši 8,1 miliard liber (9,1 miliard eur).

Příspěvek UK do rozpočtu EU (2016, mld. liber)

Zdroj: Office for National Statistics (ONS)

Evropská unie chce v budoucnu vynaložit prostředky na nové výzvy a pouhými úsporami britský výpadek nevyřeší. V příštím období tedy pravděpodobně bude muset navýšit příspěvek členských států do rozpočtu ze současného 1 % HND na 1,1 % HND. S tím už počítá ve svém [návrhu víceletého finančního rámce pro období 2021-2027](#), který zveřejnila v květnu 2018. Nový víceletý rozpočet byl navržen ve výši 1 279,4 mld. eur. Výpadek zhruba 94 mld. eur by v něm představoval 7 %.

Dopad na HDP na obyvatele

Jednou z obav souvisejících s odchodem Spojeného království z EU bylo statistické zbohatnutí unijních regionů. To má vliv zejména při určování kategorií regionů v rámci kohezní politiky. V rámci ČR se po odchodu UK z EU jedná o změnu v řádech 1 p. b.

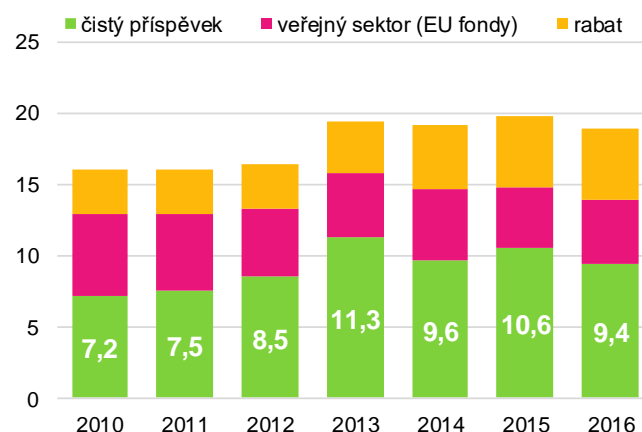
Nový návrh víceletého finančního rámce pro období 2021-2027 je již vytvořen bez započtení Spojeného království jako člena EU a tomu také odpovídá kohezní mapa regionů. V rámci nového návrhu by mělo dojít ke snížení míry spolufinancování ze strany EU a to ze současných 50 - 60 - 85 % na 40 - 55 - 70 % dle úrovně regionu. V rámci ČR se stále jedná o 4 regiony, které by měly dosáhnout na 70% spolufinancování ze strany EU, zbytek by získal 55 % a Praha 40 %. Jednou z priorit České republiky v rámci vyjednávání o kohezní politice je navýšení navržené míry spolufinancování. Výsledná podoba se tedy ještě může změnit.

Regiony NUTS II v ČR se započtením UK a bez něj

Region	Parita kupní síly (PPS) na obyvatele jako procento průměru EU	Parita kupní síly (PPS, EU27 bez UK) na obyvatele jako procento průměru EU27 (bez započtení Spojeného království)
Česká republika	87	88
Praha	180	182
Střední Čechy	79	80
Jihozápad	77	78
Severozápad	64	64
Severovýchod	71	72
Jihovýchod	81	82
Střední Morava	71	72
Moravskoslezsko	73	74

Zdroj: Eurostat

Příspěvky UK do rozpočtu EU (mld. liber)

Zdroj: Office for National Statistics

Občané po brexitu

Češi ve Spojeném království

ŽIVOT

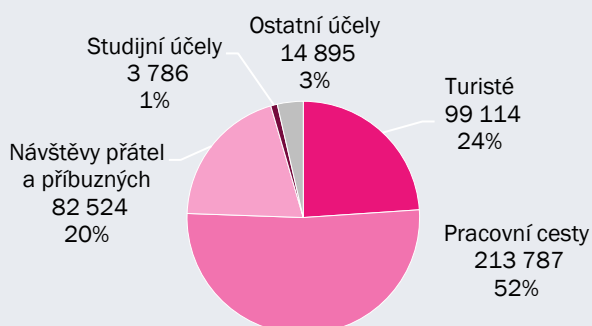
PRÁCE

TURISMUS

414 tisíc je počet návštěv Čechů ve Velké Británii ročně, kteří tam celkem utratí 152 milionu liber (v přepočtu 4,5 miliardy Kč)

Počet návštěv Čechů ve Spojeném království

Zdroj: Office for National Statistics, odhady, 2017, u turismu 2016

Britové v České republice

ŽIVOT

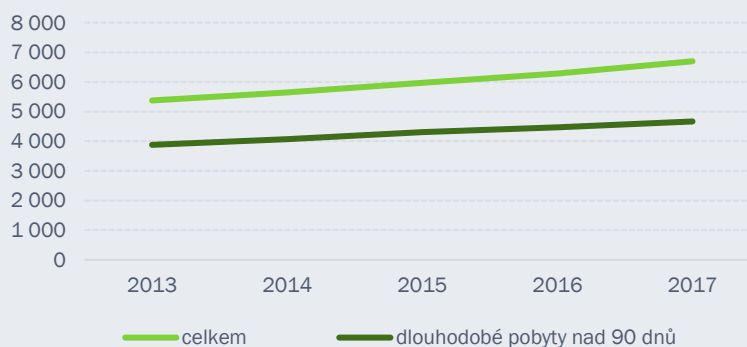
524 tisíc
počet cizinců
žijících v ČR

243 tisíc cizinců
žije v ČR dlouhodobě
(nad 90 dní)

6,7 tisíce
žije Britů v ČR

4,7 tisíce
Britů žije v ČR
dlouhodobě

Počet občanů Velké Británie žijících v ČR

PRÁCE

468,5 tisíc
počet cizinců
pracujících v ČR

4,9 tisíce
je počet
pracovníků z UK

Britové pracující v ČR

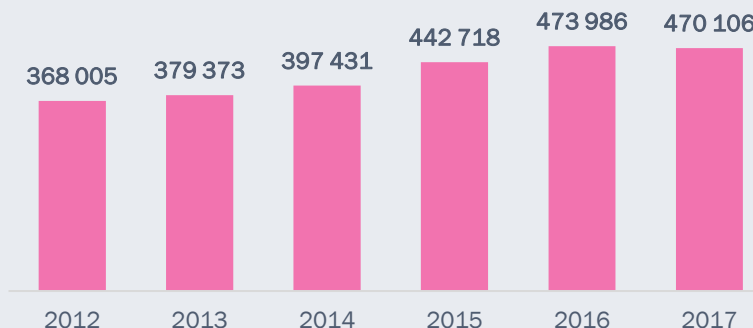

TURISMUS

10,16 milionu
cizinců – turistů, kteří
se ročně ubytují v ČR

470 tisíc
přijíždí ročně
do ČR Britů

Počet Britů přijíždějících ročně do ČR

Zdroj: ČSÚ, 2017

Současný stav (nebo žádný brexit)

Pro vstup a pobyt ve Spojeném království nepotřebuje český občan povolení. Na jeho území může vstupovat a pobývat bez zvláštních omezení, a to pouze na základě platného cestovního dokladu nebo průkazu totožnosti. Pro české občany, kteří chtějí ve Spojeném království žít i pracovat, zároveň neexistuje přihlašovací povinnost. Povinná je pouze registrace pracujících na Her Majesty's Revenue & Customs pro platbu daní a příspěvků na národní pojištění.

Pokud by chtěl český občan získat britské občanství, musí si zažádat o tzv. Permanent Residence Certificate. Toto potvrzení o trvalém pobytu dokazuje, že se na pobyt daného občana nevztahují žádná omezení. Toto potvrzení může získat občan ČR nejméně po pětiletém pobytu v UK, při nichž pracoval, podnikal, studoval či byl ekonomicky soběstačný.

Dohoda schválena = MĚKKÝ BREXIT: Do konce roku 2020 se nic nemění, pak imigrační procedury pro ty, co chtějí v UK žít a pracovat

V přechodném období, které má podle dohody o vystoupení Spojeného království z EU trvat od 30. 3. 2019 do 31. 12. 2020, budou moci čeští občané do Spojeného království volně cestovat, pobývat a pracovat v něm stejně jako dosud. Nicméně se však budou muset elektronicky registrovat v aplikaci EU Settlement Scheme. Češi, kteří přicestují do UK do konce roku 2020 a budou tam chtít dlouhodobě žít a pracovat, se musí registrovat nejdéle do 30. 6. 2021.

Pokud se tedy český občan přistěhoval do UK před 31. 12. 2020, bude mu udělen nový imigrační status. A to buď tzv. pre-settled status (při prokázání pobytu ve VB kratším než 5 let), anebo rovnou tzv. settled status (pokud prokáže občan pobyt 5 a více let). Settled status, tedy status odpovídající trvalému pobytu, umožní právo žít, pracovat či studovat a mít přístup k veřejným službám a prostředkům (zdravotní péče, školy, sociální dávky, důchody,...) za stejných podmínek, jako mají britští občané. Obdobně profesní kvalifikace u těchto občanů budou uznávány i po konci přechodného období.

Důležitým milníkem pak bude 1. 7. 2021. Od tohoto data totiž občané EU a jejich rodinní příslušníci žijící ve Spojeném království budou povinni disponovat buď povolením k trvalému pobytu (settled status), nebo dočasným pobytovým povolením (temporary residence permit / pre-settled status). V druhém případě pak budou oprávněni požádat o settled status v okamžiku, kdy jejich pobyt na území UK dosáhne délky pěti let.

Statut občanů, kteří přicestují do Spojeného království po konci přechodného období (od 1. 1. 2021), bude podléhat novým pravidlům – skončí volný pohyb občanů ze zemí EU. To znamená, že UK nebude muset občanům ze zemí EU dovolit, aby jezdili na ostrovy za prací.

Recipročně to samé bude podle dohody platit i pro britské občany žijící nyní v ČR – budou mít zachována současná práva a nároky i po konci přechodného období brexitu (i když se budou muset pravděpodobně registrovat). A pokud prokáží, že v dané zemi žijí 5 let, budou moci v dané zemi zažádat i o trvalý pobyt. Od začátku roku 2021 skončí volný pohyb osob a bude nahrazen imigračním systémem.

Cestování (turistika, návštěvy rodiny a přátel, obchodní cesty): Během přechodného období nebudou víza potřeba pro cesty do 90 dnů pobytu. Předpokládá se, že nebudou potřeba ani po jeho skončení, to však bude předmětem jednání mezi UK a EU v přechodném období.

Dohoda neschválena = TVRDÝ BREXIT: V nejčernějším scénáři hrozí migrace až 6 milionů lidí

V nejčernějším scénáři hrozí, že Britové, jež žijí v jiných státech EU, a stejně tak občané zemí EU žijících v UK, budou nuceni se vrátit hned po 29. březnu 2019 do svých zemí. To by teoreticky vedlo k jednomu z historicky největších migračních pohybů v Evropě. Změna země pobytu by se mohla týkat až 6 milionu lidí.

Pravděpodobně však k tomuto nejhoršímu scénáři nedojde a země EU a UK by Britům resp. občanům z EU v případě tvrdého brexitu udělily přechodná povolení k pobytu a přechodná pracovní povolení. Pak by následovaly dva scénáře: Buď by se vyjednaváči EU a UK bleskurychle dohodli na přechodném období (kdy by se postavení občanů vyjasnilo), nebo by se k občanům zemí EU ve Spojeném království a stejně tak Britům v EU přistupovalo jako k občanům třetích zemí. Tedy by museli dodatečně procházet stejnými imigračními systémy, jako občané ze zemí mimo EU – museli by nově získat povolení k pobytu a pracovní povolení.

Zároveň by obrovsky narostla nejistota, zda těmto lidem budou uznávány univerzitní diplomy a kvalifikace, budoucí nároky z penzijních systémů či za jakých podmínek by měli zajištěnou zdravotní péči v dané zemi.

Cestování (turistika, návštěvy rodiny a přátel, obchodní cesty): Evropská komise již navrhla bezvízový styk pro krátkodobé cesty, pokud by došlo k rozchodu UK a EU bez schválené dohody. Tento režim by začal platit hned 30. března 2019, ovšem jen v případě, že by na oplátku britská vláda umožnila občanům zemí EU cestovat do UK bezvízově až do 90 dnů pobytu. To by však nemuselo platit pro pracovní cesty. Zároveň by s okamžitou platností začaly na letištích či hranicích platit celní procedury.

David Navrátil, Tereza Hrtúsová, Radek Novák, Jiří Polanský

research@csas.cz

EU Office / Knowledge Centre

Ekonomické a strategické analýzy

EU OFFICE / KNOWLEDGE CENTRE, Ekonomické a strategické analýzy

Česká spořitelna, a.s.

Budějovická 1518/13b, 140 00 Praha 4

e-mail: eu_office@csas.cz